

IRAK İDARE MAHKEMESİNİN KERKÜK VİLAYET MECLİSİ KARARININ HUKUKİ İNCELEMESİ

ALİ HÜSEYİN BAYATLI

Irak, 2005 Anayasası ile federal bir devlet yapısına dönüşmüştür. Bu doğrultuda 2005 öncesi üniter devlet yapısı kapsamında merkezî otoritede toplanan yetkilerin, yeni düzenle uyumlu olacak

şekilde anayasal ve yasal olarak yerel idarelerle paylaşılması esası benimsenmiştir. Bu minvalde ülkede 15 vilayette¹ ilki 2005 yılında, ikincisi 2009 yılında, üçüncüsü ise 2013 yılında olmak üzere vilayet meclis seçimleri

1 Irak Kürt Bölgesel Yönetimi idari sınırları içerisinde kalan Duhok, Erbil ve Süleymaniye'de yapılmamıştır.

Seçim sonuçlarının onaylanmasından sonra 15 gün içerisinde valinin daveti üzerine toplanması gereken yeni vilayet meclisi, yaşanan siyasi çekişmeler nedeniyle aylarca toplanamamıştır.

yapılmıştır. Ancak 2014 yılında terör örgütü DEAŞ'ın saldırıları ve başkent Bağdat'ta 2019'da ortaya çıkan Tışrin (Ekim) Gösterileri sonucu baş gösteren toplumsal olaylar nedeniyle vilayet meclis seçimlerinin dördüncüsü, ertelemelerden sonra ancak 2023 yılında gerçekleştirilmiştir.

Kerkük'te 2005'ten sonra vilayet meclisi seçimleri yapılamamıştır.² Her seçim dönemine özgü çıkarılan seçim yasaları kapsamında Kerkük vilayeti seçimlerden istisna tutulmuştur. Bundan şehrin demografik yapısının değiştirilmesine yönelik yapılan ağır ihlal ve usulsüzlüklerin düzeltilmesinin hedeflendiği ifade edilmiştir. Baas Rejimi'nin 2003 yılında devrilmesinden bu yana Kerkük'ün demografik yapısının değiştirilmesine yönelik gerçekleştirilen geniş çaplı nüfus taşınması sonucunda birçok hata barındıran seçmen kütüklerinin denetlenmesi ve aslen Kerküklü olmayanların söz konusu kayıtlardan çıkarılması işlemlerinin tamamlanması amacıyla vilayet meclisi seçimleri sürekli ertelenmiştir. Baas Rejimi'nin 2003 yılında devrilmesinden bu yana Kerkük'ün demografik ya-

pısının değiştirilmesine yönelik gerçekleştirilen geniş çaplı nüfus taşınması sonucunda³ birçok hata barındıran seçmen kütüklerinin denetlenmesi ve aslen Kerküklü olmayanların söz konusu kayıtlardan çıkarılması işlemlerinin tamamlanması amacıyla vilayet meclisi seçimleri sürekli ertelenmiştir. Ancak seçim yasasında yapılan düzenlemenin ardından seçmen kütüklerinde denetleme ve düzeltmelere gidilmeden, 18 Aralık 2023 tarihinde vilayet meclisi seçimleri gerçekleştirilmiştir.

TARİHSEL ARKA PLAN

20 yıllık süregelen tartışmaların ve çekişmelerin odağında, Kerkük'te vilayet meclis seçimleri gerçekleştirilmiştir. Vilayetteki en yüksek idari amir olan Kerkük'ün bir önceki valisinin ağzından çıkan itirafla, yüz binlerce Kerküklü olmayan kişinin yer aldığı⁴ mevcut seçmen kütüğüyle gidilen seçim sonucunda, 16 sandalyeli Kerkük Vilayet Meclisinde şu tablo ortaya çıkmıştır: 5 sandalyeyi Kürdistan Yurtseverler Birliği'nin (KYB) oluşturduğu Kerkük Gücümüz ve İrademiz Listesi, 3 sandalyeyi Kerkük Arap Koalisyonu, 2 sandalyeyi Birleşik Irak

2 Adil Zineelabdin, Kerkük'te Valilik Tartışmaları ve Türkmenlerin Pozisyonu, *ORSAM*, Analiz No: 262, Eylül 2020.

3 Mahir Nakip, "Irak Türkleri Sendromu", *Türk Yurdu Dergisi*, Ağustos 2006.

4 "Rakan el-Cuburi: Nüfus kayıtlarında veri tabanı bulunmayan Kerkük seçmen kayıtlarına numaralar eklendi", *Irak Haber Kanalı Youtube Yayını*, 10 Kasım 2022.

Kerkük'te vilayet meclisi seçimleri 18 yıl aranın ardından 2023'te yapıldı.

Türkmenleri Cephesi, 2 sandalyeyi el-Kiyade (Arap ittifakı), 2 sandalyeyi Kürdistan Demokratik Partisi (KDP), 1 sandalyeyi Uruba (Arap ittifakı) ve şehirdeki Hristiyan kesime kota olarak ayrılan son 1 sandalyeyi ise KYB'ye yakın Babiliyun Hareketi kazanmıştır.

Seçim sonuçlarının onaylanmasından sonra 15 gün içerisinde valinin daveti üzerine toplanması gereken⁵ yeni vilayet meclisi, yaşanan siyasi çekişmeler nedeniyle aylarca toplanamamıştır. Irak'ta genellikle seçim sonrasında yeni seçilen meclis üyelerinin dışında cereyan eden siyasi müzakereler, siyasi partileri yöneten üst aktörlerin tam anlaşmaya varmaları sonrasında tamamlanır ve yeni seçilen meclisler ancak bu süreçten sonra toplanmaktadır. Bu durum Irak siya-

setinde sıkça rastlanan bir gerçeklik hâline gelmiştir. Kerkük'te siyasi tarafların bir türlü ortak bir noktada uzlaşamaması üzerine meseleye müdahil olan Irak Başbakanı Muhammed Şiya es-Sudani, tarafların uzlaşması ve vilayetteki tüm kesimlerin katılımının temin edileceği bir yerel yönetimin⁶ oluşturulmasının hedeflendiğini açıklamıştır⁷.

Müzakereler sürecinde Birleşik Irak Türkmenleri Cephesi Listesi gerek Irak genelinde gerekse Kerkük özelinde Türkmenlerin uzun yıllardır siyasal katılımının yeterince sağlanamaması gerekçesi ve adil temsil ile paylaşımın gerçekleştirilmesi amacıyla 2023 tarihli ve 4 sayılı yasanın 13/4 maddesindeki "Seçim sonuçlarına bakılmaksızın vilayetteki kesimlerin katılımını temin edecek şekilde

5 2008 tarihli ve 21 sayılı Federe Bölgelere Katılmayan İller Yasası md. 7/1.

6 Arapça olarak yerel hükümet ifadesi kullanılmaktadır.

7 Selçuk Bacalan, "Kerkük Vilayet Meclisinde Türkmenlerin Durumu", *Türk Yurdu Dergisi*, Şubat 2025, Yıl 114, Sayı 450, ss. 31-36.

yönetim adil olarak paylaşılacaktır." hükümüne⁸ istinaden; Türkmenler, Araplar ve Kürtler arasında valilik ve vilayet meclisi makamlarını kapsayan "dönüşümlü-paylaşımlı" yönetim sistemini önerdi. Ancak bu öneri, KYB ve müttefikleri olan Bağdat'taki iktidar ortağı partiler tarafından kabul görmüştür. Araplar ise her ne kadar üç farklı listeden toplamda altı sandalye kazanmış olsalar da valilik ve vilayet meclisi başkanlıkları için bir blok hâlinde yarıştılar. Bu minvalde Araplar, dönüşümlü valilik önerisini reddetmemekle birlikte tam bir uzlaşma içerisinde kabul ettiklerini de resmen açıklamadılar. KDP ise Türkmenlerin önerisine sıcak yaklaştı ve kabul edilebilir olduğunu bildirdi.⁹

Bu anlaşmazlık ortamında, yeni seçilen Kerkük Vilayet Meclisi, yasal toplanma süresinden sonra 11 Temmuz 2024 tarihinde, döneminde seçilmiş en yaşlı üye olan ve aynı zamanda yedi yıl boyunca Kerkük Valiliği görevini vekâleten yürüten Arap kökenli Rakan el-Cuburi başkanlığında toplanmıştır. Protesto ve boykotlarla sancılı geçen bu toplantıdan herhangi bir sonuç çıkmadı ve toplantı, siyasi müzakerelere/anlaşmalara süre tanınması amacıyla ertelenmiştir.

Birleşik Irak Türkmenleri Cephesi Listesi'nin önerisine yanaşmayan KYB, (zaman zaman bazı yetkililerin yeşil ışık yakan yaklaşımlar sergiledikleri gözlemlenmekle birlikte) 16 sandalyeden 2'sini kazanan Türkmenlerin dönüşümlü olarak belli bir dönem için valiliği talep etmelerinin mantıksal bir dayanağı ve izahı olmadığını deklare etmiştir.

Bu noktadan sonra 8'e 8 olarak bloklaşan vilayet meclisi dinamiklerini bozarak vali seç-

tirebilmek ve yerel yönetimi oluşturabilmek için yarından bir fazlasına ihtiyaç duyan KYB ve Babiliyun Hareketi ortaklığı (toplamda 6 üye), Arap İttifakı (el-Kiyade ve Uruba Listeleri) üyelerini saflarına çekmeyi başarmıştır. Bir dizi pazarlık sonucunda Bağdat'taki Reşit Otel'de yapılan toplantıda, Kerkük valisinin KYB'den, Vilayet Meclisi Başkanının ise Kerkük Arap Koalisyonundan olması ve her iki makamın da 2'şer yıllık dönüşümlü olarak yürütülmesi kararlaştırıldı. Bu anlaşmayla birlikte, 9 vilayet meclisi üyesinin katılımıyla 10 Ağustos 2024'te yerel yönetimin (mahallî hükümetin) kurulduğu duyurmuştur.

DAVA KONUSU VE MAHKEMENİN KARARI

Birleşik Irak Türkmenleri Cephesi Listesi, vilayet meclisi üyeliğini kazanan üyesi aracılığıyla, 22 Eylül 2024 tarihinde başkent Bağdat'ta Irak İdare Mahkemesi¹⁰ nezdinde iptal davası açmıştır. Söz konusu dava, 10 Ağustos 2024 tarihinde Bağdat Reşit Otel'de gerçekleştirilen 2 numaralı meclis oturumunun ve bu oturuma dayanılarak yapılan vali ile vilayet meclis başkanı seçimlerinin hukuka ve yasal mevzuata aykırı olduğu gerekçesiyle iptalini talep etmektedir.

Dava dilekçesinde iptal gerekçelerini oluşturan olgular aşağıdaki şekilde sıralanmıştır:

- Toplantı gün, saat ve yerinin resmi (yasal) olarak tebliğ edilmemesi
- Seçim Kanunu'nun öngördüğü üzere toplantının en yaşlı üye başkanlığında yapılmaması

8 2018 tarihli ve 12 sayılı Parlamento, İl ve İlçe Meclisleri Seçimleri Kanunu'nda değişiklik öngören 2023 tarihli ve 4 sayılı yasanın 13/4 maddesi.

9 Selçuk Bacalan, "Kerkük Vilayet Meclisinde Türkmenlerin Durumu", *Türk Yurdu Dergisi*, Şubat 2025, Yıl 114, Sayı 450, ss. 31-36.

10 İlk derece mahkemesi.

- c. Tebliğ edilmeme nedeniyle toplantıdan haberdar olunamaması sonucunda Kerkük'teki oluşumların (Türkmen, Arap grubu ve KDP) temsilcilerinin katılımı olmaksızın icra edilmesi
- d. Yasal yetkisi dışında toplantıyı İdari ve Teknik İşlerden Sorumlu Vali Muavininin (yardımcısı) yürütmesi

Yukarıda mezkûr hususlara karşı davalı idare şu itirazları (savunmayı) dile getirmiştir:

- a. 10 Ağustos 2024 tarihinde yapılan oturum, vilayet meclisinin ilk değil ikinci oturumudur. Dolayısıyla seçilen en yaşlı üye başkanlığında toplantının yürütülmesi yasal zorunluluk değildir.
- b. Meclisin 6 üyesi tarafından imzalanan ve diğer tüm üyelerin bağlı bulunduğu kurumun idaresine resmi olarak tebliğ edilen toplantı talebi vesilesiyle üyelerin tamamı toplantının yeri ve zamanı konusunda yakinen bilgi sahibidirler. Hatta en yaşlı üye konumunda bulunan Rakan el-Cuburi sosyal medya (Facebook) hesabı üzerinden yaptığı paylaşımlarla bu duruma tepkisini ortaya koymuştur.
- c. Ayrıca en yaşlı üye sıfatıyla ilk toplantıya başkanlık eden Rakan el-Cuburi de dâhil olmak üzere diğer tüm üyelerin, il meclisinin duyuru ve bilgilendirme vesilesi olarak üyelere mahsus oluşturulan WhatsApp grubu üzerinden ilk toplantının yeri ve zamanıyla ilgili bilgilendirildikleri belirtilmektedir. Bu bağlamda İdari ve Teknik İşler Vali Muavininin mesuliyeti ve görevi bu duyuruları üyelerle paylaşmaktır.
- d. 10 Ağustos 2024 tarihli Kerkük Vilayet Meclisinin toplantısı "kamu hizmetlerinin

sürekliliği ilkesi"¹¹ doğrultusunda yürütülmüş, mevzubahis toplantıda 2018 tarihli ve 21 sayılı İl Meclisleri Seçimleri Yasası'nın aradığı üye tam sayısının (16) salt çoğunluğu (9) sağlanmış, yine aynı yasanın 13/4 maddesinin tatbiki gereğince İl Meclisi Başkan Yardımcısı ile Vali Birinci Yardımcısı makamları boş bırakılarak bu pozisyonlar Türkmenler için tahsis edilmiştir.

Dava dosyası kapsamında toplanan bilgi ve belgeleri inceleyen mahkeme yaptığı değerlendirmede davanın yasal süresi içerisinde açıldığının anlaşıldığını belirttikten sonra esas incelenmesi sonucunda; 11.07.2024 tarihinde yapılan Vilayet Meclisi toplantısında meclis başkanı ve başkan yardımcısı seçimlerinin yapılamayarak bir sonuca ulaşılamadığını, siyasi kitlelerin (partilerin) anlaşma-uzlaşmalarına fırsat tanımak için toplantının ertelendiğini, vilayet meclisi üyelerinin meclis binasında hazır bulunmamaları nedeniyle, idari pratik olarak üzerinde uzlaşma sağlanan ve istikrar kazanan bir uygulama olan "üyelere mahsus WhatsApp grubu" üzerinden davacının ve diğer üyelerin toplantı yer ve zamanı konusunda bilgilendirilmelerinin mümkün olduğunu, zira ilk toplantıda da aynı yöntemin kullanılmış olmasının bu uygulama üzerine hukuki sonuçlar doğurmasını mümkün kıldığını ve tüm üyelerin toplantı hakkında bilgi sahibi oldukları ve duyuruldukları konusunda ispat aracı olarak kullanılabileceğini, bu kapsamda mahkemenin davacının toplantı yer ve saati konusunda yakinen bilgi sahibi olduğuna kanaat getirdiğini belirtmiştir.

Öte yandan mahkeme, 10 Ağustos 2024 tarihinde yapılan iki numaralı toplantının,

11 İdare Hukuku Doktrininde genel olarak kabul gördüğü üzere kamu hizmetine hâkim olan ilkeler: "Süreklilik, Eşitlik, Değişkenlik ve Meccanilik"

Irak Türkmen Cephesi Başkanı Hasan Turan, vilayet yönetimi seçimini mahkemeye taşıdı.

toplantıda hazır bulunan üyeler arasında en yaşlı üye konumunda bulunan Pervin Fatih'in başkanlığında yürütüldüğünü, bunun sağlıklı ve hukuka uygun bir işlem olduğunu, zira seçim sonuçlarının onaylanmasını müteakip 15 gün içerisinde toplantı icra edilmemesi durumunda, valinin davetine (çağrısına) gerek kalmaksızın re'sen 16. gün en yaşlı üye başkanlığında toplanılmasının 2008 tarihli ve 21 sayılı Federe Bölgelere Katılmayan İller Yasası md. 7/1 hükmü olduğunu, oysa ki en yaşlı üye konumundaki Rakan el-Cuburi'nin, toplantı yer ve zamanı konusunda yakinen bilgi sahibi olmasına rağmen bilerek (taammüden) toplantıya katılmadığını, bu nedenle hazır olan üyeler arasında en yaşlı üyenin toplantıya başkanlık etmesinde hukuken bir sakınca bulunmadığı ayrıca mevzu bahis toplantının ikinci meclis toplantısı olması hasebiyle, seçilmiş üyelerin en yaşlısının başkanlık etmesine gerek olmadığı; gerek Vilayet Meclisi Başkanı gerekse de Valinin meclis üye tam sayısı olan 16 üyeden 9'unun

olumlu oylarıyla seçildiğini, dolayısıyla bu konuda usul ve esas yönünden hukuka aykırılık bulunmadığını ifade etmiştir. İdare Mahkemesi, 2023 tarihli ve 4 sayılı yasanın 13/4 maddesinde Kerkük'te "Seçim sonuçlarına bakılmaksızın ildeki kesimlerin katılımını temin edecek şekilde, yönetim adil olarak paylaştırılacaktır" hükmünden istintaç edilecek sonuca göre mecliste sandalye kazanan üyelerin meclis başkanı, yardımcıları ve Kerkük'teki diğer makamlara yapılacak seçim işlemlerinin yönetiminde, şehrin kendine has özellikleri nedeniyle profesyonelliğin ve demokratik usullerin gözetilmesi gerektiğine ve 10 Ağustos'ta yapılan Kerkük Vilayet Meclisi toplantısının kamu hizmetinin sürekliliği ilkesinin gözetilmesi gereğince yapıldığına vurgu yapmıştır. Karar yeter sayısının sağlanması ve Kerkük Vilayet Meclis Başkan Yardımcısı ile Vali 1. Yardımcısı makamlarına seçim yapılmaması ve Türkmenlerce doldurulmak üzere boş bırakılmasının mezkur Kanun madde 13/4'ün uygulanması olduğuna

Kerküklü Türkmenler, valilik seçimine tepki gösterdi.

kanaat getirmiştir. Nihayetinde Irak İdare Mahkemesi; dava konusu idari işlemin hukuka uygun olduğuna hükmetmiş, binaenaleyh temyiz yolu açık olmak üzere davanın reddine oybirliğiyle karar vermiştir.¹²

KARARIN VE TÜRKMENLERE ETKİSİNİN DEĞERLENDİRMESİ

Birleşik Irak Türkmenleri Cephesi Listesi yetkililerinin bu süreçte yaptıkları basın açıklamaları ve verdikleri demeçlerden açıkça, Bağdat Reşit Otel'de katılan taraflarca üzerinde mutabık kalınan vilayet yönetimini oluşturma biçim ve muhtevasına karşı geldikleri görülmektedir. Yetkililer, Türk-

menlerin şehrin yönetimine ortak edilmediğini ve bu durumun siyasal katılım ve Seçim Kanunu'nun Kerkük için özel olarak benimsediği "kamusal görevlerin adil dağılımı" amacının elde edilemediği görüşünde oldukları anlaşılmaktadır. Bu nedenle aslen siyasi nitelikli olan bu uyuşmazlığı hukuksal dava sürecine taşıyarak yargı vasıtasıyla çözmeyi hedeflemişlerdir. Ancak bu davanın önünde saha gerçeklikleri ve olayın özünden kaynaklı birtakım zorluklar bulunduğu açıktır.

Ortadoğu'daki sosyo-politik gerçekliklerin yanında, Irak kendine has siyasal, sosyal ve kültürel özellikler gösteren bir ülkedir. Bu bağlamda inkâr edilemez bir gerçek olarak, on yıl-

Irak İdare Mahkemesi; dava konusu idari işlemin hukuka uygun olduğuna hükmetmiş, binaenaleyh temyiz yolu açık olmak üzere davanın reddine oybirliğiyle karar vermiştir.

¹² Irak İdare Mahkemesi'nin 22/1/2025 tarihli ve Dava: 4555//2024, Karar: 118/2025 sayılı kararı.

Bir diğer zorlu gerçeklik ise somut olayda uyuşmazlığın niteliğinden kaynaklanmaktadır. Zira uyuşmazlık, özünde hukuki olmaktan çok siyasi ihtilaflardan kaynaklı (menşeli) bir uyuşmazlıktır.

lar boyunca otoriter rejimlerin hüküm sürdüğü Irak'ın, hukukun üstünlüğü ve demokratik geleneklerin gelişimi açısından günümüz uluslararası standartlarının oldukça gerisinde kaldığı görülmektedir. Bu durumun temel nedenleri arasında ise yönetimlerin eksiklikleri ve isteksizliklerinin yanında, bireysel ve toplumsal bilincin yeterince olgunlaşmamasını saymak mümkündür. Hukuk devleti esaslarının yerleşik olmadığı bir ülkede yargının siyasal iktidarın iradesinden azade, tam bağımsız ve tarafsız olduğundan bahsetmek hayatın gerçekliğinden kopuk, ütöpik bir değerlendirmedir. Bu çerçevede günümüz şartlarında ülkede siyasi iradenin (iktidarın) üstünde tam bağımsız bir yargının varlığından bahsetmek mümkün değildir.

Bir diğer zorlu gerçeklik ise somut olayda uyuşmazlığın niteliğinden kaynaklanmaktadır. Zira uyuşmazlık, özünde hukuki olmaktan çok siyasi ihtilaflardan kaynaklı (menşeli) bir uyuşmazlıktır. Türkmenler açısından ele alındığında; Kerkük il yönetiminin (hükümetinin) oluşturulması olayı bu süreçte uyulması gereken hukuki düzenlemelerin yanında; adil bir yönetimin oluşturulması, yüz yıldır haklarında uygulanan yok sayma ve ötekileştirme politikalarına son verilmesi, siyasal katılımın sağ-

lanmasıyla demokratik yönetim anlayışının hayata geçirilmesi, kamusal görevlere atamalarda Türkmenlerin haklarının korunması, yerleşim yerlerine kamu hizmetlerinin eksiksiz götürülmesi ve nihayet milli hakların elde edilmesi gibi pek çok hayati konuyu da ihtiva etmektedir. Dolayısıyla açılan davada Türkmenler, adil temsillerinin sağlanmadığı hususunu da ileri sürmüşlerdir. Ne var ki Irak İdare Mahkemesi, dava konusu idari işlemi "hukuka uygunluk" denetimi çerçevesinde incelemekle yetinmiş; Türkmenlerin beklentisi doğrultusunda, söz konusu işlemin yerinde olup olmadığı hususunun denetimini yapmamış ve kararların hakkaniyet ile adalet ilkelerine uygun olup olmadığı konusunda herhangi bir incelemeye girmemiştir. Bir başka anlatımla, Irak İdare Mahkemesi sadece dava konusu kararın (somut olayı) hukuka ve yasal mevzuata (soyut kural-lara) uygun alınıp alınmadığına bakmıştır. Kaldı ki 2023 tarihli ve 4 sayılı yasanın 13/4 maddesi de Kerkük'te seçim sonuçlarına bakılmaksızın, ildeki tüm kesimlerin katılımını temin edecek şekilde yönetimin adil dağılımını öngörmektedir. Dolayısıyla hüküm, seçimde kazanan siyasi tarafların temsilcilerinin katılımının zorunluluğunu değil toplum kesimlerinin katılımını zorunlu kılmaktadır. Hâl böyle olunca mahkeme dava konusu

işlemin denetlenmesinde, Kerkük'te içtimai gerçekliğe uygunluk ve siyaseten doğruluğa veya haklılığa değil; hukuki ve yasal düzenlemelere uygunluğa bakmıştır.

Bu kapsamda mahkeme, 10 Ağustos 2024 tarihli toplantının ilk değil ikinci toplantı olduğu yönünde karar vermiştir. Ayrıca, toplantı duyurularının resmi posta tebliğleri yoluyla yapılmasının zorunlu olmadığına, vilayet meclisinde hazır bulunmayan üyelere (bu yokluk boykot veya protesto amaçlı olabilir) daha önce üzerinde mutabık kalınmış ve istikrar kazanmış herhangi bir yöntemle bildirim yapılabilmesine hükmetmiştir. Bu bağlamda mahkeme duyuruların yasal bir tebligat niteliğinde değil, bilgilendirme ve duyuru mahiyetinde olduğunu değerlendirmiştir. Mahkeme ayrıca usul ve esas yönünden toplantıda salt çoğunluğun sağlandığını ve karar yeter sayısının mevcut olduğunu tespit etmiştir. Son olarak belirli yönetsel makamların Türkmenler lehine boş bırakılmasının, kanun hükümlerinin uygulanması çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiğine karar vermiştir. Ancak bu boş bırakılan makamların yeterli ve yerinde olup olmadığı hususuna girmemiştir; zira aksi hâl yerindelik denetimi niteliğinde olacağından idare mahkemelerinin denetim yetkilerinin dışındadır.

Son olarak belirtilmesi gerekir ki siyasi ve diplomatik müzakere yollarıyla ele alınacak ve çözüm yolları geliştirilebilecek hususların yargı yoluna başvurularak çözülmeye çalışılması şu riskleri barındırır: Birincisi, uyumsuzluk konusunda siyaset mekanizmasının hareket ve aksiyon alanlarını daraltır. İkinci olarak yargıya taşınan ihtilaf konusunda karar verici üçüncü bir taraftır ve ne yönde karar vereceğini önceden kesin olarak kestirmek mümkün olmaz. Üçüncüsü, mahkeme kararları bağlayıcıdır ve konu hakkında kesin hüküm

oluşturur. Dolayısıyla mahkeme sürecine girilmeden önce bu hususların detaylıca tartışılması önem taşır.

İlk derece mahkemesi kararının tefhim edilmesini müteakip, Kerkük Vilayet Yönetimini teşkil eden davalı taraf (özellikle KYB), bir zafer kazanıldığı algısını yaratmak istemiştir. Aynı şekilde bu kararın Türkmen toplumunda hayal kırıklığı ve moral kaybına yol açtığı bir gerçektir. Her ne kadar temyiz yolu açık verilmiş bir karar olsa da yukarıda sayılı hukuki ve saha realitesinden kaynaklı gerçeklerle aksi yönde bir kararın çıkmayacağı ve hükmün onanacağı beklenebilir. Irak'ta siyasi motivasyonlu ihtilafları yargı makamlarına taşınmadan önce çok yönlü değerlendirilmesi, bilimsel olarak konunun uzmanlarının görüşüne başvurulması ve realist bir yaklaşım benimsemek gerekmektedir. Tüm yollar tüketildikten sonra en son çare olarak yargı yoluna başvurulmalıdır.

Her şeye rağmen bu davanın neticesi Türkmenleri bölgelerinde iktidar veya iktidar ortağı, merkezî hükümet nezdinde de muktedir olma hedeflerinden şaşmalarına yol açmamalıdır. Türkmenler haklı mücadelelerinden geri adım atmamalı, siyaseten tartışmalı ve ihtilaflı konularda ısrarlı tavırlarını sürdürmelidir. Haklı ve adil temsil için ses yükseltmeleri, siyasal katılımın gerçekleştirilmesi hedeflerinden taviz vermemeleri ve demokratik mücadeleyi etkin bir şekilde yürütmeleri elzemdir. Bu doğrultuda seçim süreçlerine bilim, akıl ve saha gerçeklikleri temelinde güçlü kadrolarla katılmaları, geniş toplum kesimlerine ulaşarak siyasi başarılarıyla halkın umudunu diri tutmaları gerekmektedir. Bu mücadele, ısrarlı ve tutarlı bir duruş sergilemeyi gerektirdiği gibi toplumsal ve siyasal hayatta gerçek yaşam normlarını inşa edici bir ana kaynak niteliği taşımaktadır.

Dr. Ali Hüseyin Bayatlı

Irak (Türkmeneli) doğumlu olan Av. Dr. Ali Hüseyin Bayatlı, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesinden mezun olmuştur. Ardından akademik çalışmalara devam etmiş ve Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesinde Uluslararası Hukuk alanında yüksek lisansını tamamlamıştır. Doktora eğitimini Ankara Üniversitesinde Kamu Hukuku (Milletlerarası Hukuk) alanında tamamlamış olup "Uluslararası Hukuk Bağlamında Vekâlet Savaşları" başlıklı kitabı Ankara Yetkin Yayınevinden yayımlamıştır.

Erbil Avukatlar Barosuna da kayıtlı Bayatlı, Irak/Türkmeneli'de birçok siyasi, sosyal ve insani çalışmalar yürütmüş, 2013 yılında IKBY Parlamentosu seçimlerinde en genç adaylardan birisi olmuştur. Öte yandan yine Erbil'de 2 yıl sözleşmeli öğretim görevlisi olarak çalışmış; insan hakları, uluslararası hukuk ve ceza hukuku alanlarında dersler vermiştir.

Av. Dr. Ali Hüseyin Bayatlı, hukuk danışmanlığı görevinde de bulunmuş, profesyonel olarak yürüttüğü hukuk, siyaset ve içtimai çalışma alanlarda pek çok konferans, çalıştay ve seminerde sunum yapmış, televizyon programlarına yorumcu olarak iştirak etmiştir.

Ankara Barosu üyesi Bayatlı, akıcı düzeyde Arapça ve Kürtçe, iyi düzeyde İngilizce ve orta düzeyde Farsça bilmektedir.

Telif Hakkı

Ankara - TÜRKİYE ORSAM © 2025

Bu çalışmaya ait içeriğin telif hakları ORSAM'a ait olup, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca kaynak gösterilerek kısmen yapılacak makul alıntılar dışında, hiçbir şekilde önceden izin alınmaksızın kullanılamaz, yeniden yayımlanamaz. Bu çalışmada yer alan değerlendirmeler yazarına aittir; ORSAM'ın kurumsal görüşünü yansıtmamaktadır.

Ortadoğu Araştırmaları Merkezi

Adres : Mustafa Kemal Mah. 2128 Sk. No: 3 Çankaya, ANKARA

Telefon : +90 850 888 15 20

Email : info@orsam.org.tr

Fotoğraflar : Anadolu Ajansı (AA)